

forsynet med Asfaltbelægning, vedtog Byraadet ikke at imødekomme.

185 — 1904. Til Efterretning forelaa en Meddelelse fra Amtet om, at 1ste Rate for Finansaaret 1904—05 af det i Lov Nr. 85 af 15de Maj 1903 § 31 ommeldte Stats-tilskud til Kommunerne er anvist Aarhus Kommune til Udbetaling ved Amtstuen med 15,321 Kr. 73 Øre.

190 — 1904. Byraadet tiltraadte en fra Brolægningsudvalget foreliggende Henstilling om, at Udvalget i Henhold til § 44 i Vedtægten for Styrelsen af de kommunale Anliggender bemyndigedes til paa vedkommende Grundejeres Bekostning at lade foretage en nødvendig Udbedring af Brolægningen i den private Gade Kaløgade.

193 — 1904. Der meddeltes Kommunebogholderen efter hans derom foreliggende Andragende Rejsetilladelse i Dagene fra i Dag til 12te n. M.

199 — 1904. Det vedtoges at sende *Prins Christian* en telegrafisk Lykønskning til hans Fødselsdag den 26de d. M.

200 — 1905. Det vedtoges at afholde Suppleringsvalg til Byraadet den 30te d. M. (Se Sag Nr. 167 — 1904 i Mødet den 25de f. M.) Til som Medhjælpere at bistaa Valgbestyrelsen ved Byraadsvalget den 30te d. M. valgtes: *Andersen, Filtenborg, Marthin Hansen og Samuelson.*

(Se Mødet den 6te Oktober.)

## Mødet den 29de September 1904.

14<sup>s</sup> — 1902. Til Efterretning forelaa en Meddelelse fra Markudvalget om, at Firmaet *C. Langballe & Søn*, der havde lejet Brugsretten til en Grusgrav paa Lodden Nr. 4 a af Borgmesterjorderne (se Forhdl. 1902, S. 259), ønskede

Lejemaalet hævet, da der ikke fandtes mere brugeligt Materiale i Grusgraven.

225 — 1902. Under 8de Juli d. A. havde »Kontrollen for Prøvekørsel m. m. ved den elektriske Sporvej« tilskrevet Byraadet saaledes:

»I den Aarhus Byraad meddelte Eneretsbevilling til Anlæg og Drift af en elektrisk Sporvej i Aarhus af 14de Maj 1903 har Ministeriet i § 5 forbeholdt sig at lade føre et stadigt Tilsyn med Sporvejens Drift, efter at den er anlagt og aabnet for den almindelige Trafik.

I Lighed med hvad der finder Sted ved Sporvejene i og ved København maa et saadant Tilsyn anses for at være fornødent. Men forinden Kontrollen gør Indstilling til Ministeriet herom, tillader man sig at forespørge, om det ærede Byraad som Koncessionshaver maatte ønske selv at overtage Tilsynet med Aktieselskabets Drift af den elektriske Sporvej, idet man skal bemærke, at Tilsynet maa omfatte Undersøgelser at de maximale Spændingstab i Skinnestrækningerne, af Skinnestødernes Ledningsmodstand, af det overjordiske Nets Ledningsmodstand, af Telefonbeskyttelsestraadernes Jordforbindelser m. m., og at der til at foretage dette Tilsyn maa kræves Anskaffelse af særlige Instrumenter, hvorom Kontrollen gerne skal give nærmere Oplysning, saafremt det ønskes.

Dersom det ærede Byraad ikke ønsker at overtage dette Tilsyn, er det Kontrollens Tanke at henstille til Ministeriet, at overdrage dette Tilsyn til Kontrollen, i Lighed med hvad Ministeriet har anordnet for »Tuborg-Klampenborg« elektriske Sporvej.«

Efter at Sagen var tilstillet Brolægningsudvalget til Erklæring, havde dette rettet Forespørgsel til Kontrollen om, hvilken Udgift den foreslaaede Kontrol vilde foranledige, saafremt den blev iværksat af Ministeriet, samt om

Kontrollen selv sørgede for de fornødne Apparaters Anskaffelse uden Udgift for Kommunen, eller i modsat Fald hvilken Udgift der vilde medgaa hertil.

Herefter havde Byraadet modtaget følgende Skrivelse fra Kontrollen af 24de August d. A.:

»Fra Udvalget for Brolægning og Vejvæsen i Aarhus har Kontrollen modtaget en Skrivelse af 15de d. M. med forskellige Spørgsmaal. Kontrollen skal tillade sig at gentage, saaledes som det anførtes i Skrivelse til Byraadet af 23de Juli d. A., at man ikke ønsker at korrespondere med Udvalgene.

Lige overfor det ærede Byraad skal Kontrollen udtale, at dersom Ministeriet ifølge Koncessionens § 5 overdrager Kontrollen at føre det stadige Tilsyn med Sporvejen, hvorved Omkostningerne skulle bæres af Bevillingshaveren efter Ministeriets nærmere Bestemmelse, hvilket ikke udelukker, at muligvis Byraadet og Kontrollen kunne træffe en Overenskomst herom, da vil Kontrollen sørge for Tilvejebringelsen af de nødvendige Apparater og Instrumenter, uden at Kommunen behøver at anskaffe disse, hvilket vilde medføre en Udgift for Kommunen af ca. 600 Kr., og da vil Kontrollen meddele Byraadet Resultatet af de Undersøgelser, der foretages.«

Da der ikke i denne Skrivelse indeholdtes fyldestgørende Svar paa Udvalgets Forespørgsel, havde dette paa ny henvendt sig til Kontrollen, hvorefter denne under 10de d. M. tilskrev Byraadet saaledes:

»Fra Udvalget for Brolægning og Vejvæsen i Aarhus har Kontrollen modtaget en Skrivelse af 6te d. M. — uden Underskrift i øvrigt —, hvoraf hoslagt følger en Afskrift. Kontrollen skal atter tillade sig at gentage, saaledes som det anførtes i Skrivelser til Byraadet af 23de Juli og 24de August d. A., at man ikke ønsker at korrespondere med Udvalgene.

Lige overfor det ærede Byraad skal Kontrollen ud-

tale, at Afgørelsen af deto i foromtalte Udvalgs Skrivelse fremsatte Spørgsmaal henhører under Ministeriets Resort, og at Kontrollen ingen Competence har til at besvare dem.

Det ærede Byraads Svar paa Kontrollens Skrivelse af 8de Juli d. A. imødeses fremdeles.«

Herefter vedtog Byraadet at besvare Kontrollens ovennævnte Skrivelse af 8de Juli derhen, at man ønskede, at Kommunen selv overtog den eventuelle Kontrol med Sporvejens Drift.

(Se Mødet den 17de November.)

254 — 1903. Da det havde vist sig nødvendigt ved Lægningen af Indkørselssporet til Sporvejsselskabets Remiseplads ved Dalgasavenuen at foretage en mindre Afrunding af Hjørnerne paa det Selskabet overladte Areal, og da det ligeledes havde vist sig ugørligt at anbringe den samme Steds opførte Ventesal indenfor Arealets Grænser, havde Selskabet andraget Marselisborgudvalget om, at der maatte blive foretaget en hertil sigtende Ændring i Grænserne for Remisepladsen.

Efter Udvalgets Indstilling vedtog Byraadet at godkende den af Hensyn til Sporet nødvendige Afrunding af Hjørnerne, hvorimod man ikke fandt Anledning til at udvide Arealet for Ventesalens Skyld. Samtidig tillodes det dog Selskabet at have Ventesalen staaende paa dens nuværende Plads, saa længe Forholdene efter Byraadets Skøn ikke nødvendiggjorde dens Flytning derfra.

490 — 1903. Efter at det af Brolægningsudvalget udarbejdede Regulativ for Husspildevandsledninger overensstemmende med Beslutningen i Mødet den 17de Marts d. A. havde været tilstillet Bygningskommissionen til Indarbejdelse i Udkastet til en ny Bygningsvedtægt, havde Kommissionen tilbagesendt Regulativet med Forslag om, at man henstillede til Brolægningsudvalget at tilvejebringe et betydelig mere kortfattet Udkast og samtidig vedtog en Be-

stemmelse om, at de byggende paa Stadsingeniørens Kontor skulde kunne faa udarbejdet Kloakplaner imod Erlæggelse af en nærmere fastsat Kendelse til Kommunens Kasse. — I Henhold hertil blev Sagen i Mødet den 8de Juli paa ny overgivet Brolægningsudvalget, fra hvilket der nu forelaa følgende Indstilling af 5te d. M.:

»I Henhold til Byraadets Opfordring har Udvalget Onsdagen den 24de August deltaget i et Møde med Bygningskommissionen angaaende Brolægningsvæsenets Udkast til Regulativ for Spildevandsledninger og opnaaedes ved den stedfundne Forhandling Kommissionens Tilslutning til det foreliggende Regulativ, idet den Opfattelse gjordes gældende, at Regulativet helst maatte beholde det foreliggende omfattende Indhold af Hensyn til dets Betydning som Regulativ for, hvilke Fordringer Stadsingeniøren og Brolægningsudvalget kan stille til Kloakforholdene ved de fremtidige private Byggeforetagender.

Man enedes endvidere om at stille Forslag til Byraadet om, at det byggende Publikum for Fremtiden vil kunne faa Kloakplaner udført paa Stadsingeniørens Kontor samt at erholde Tilsyn med Arbejdets Udførelse mod Erlæggelse af et Gebyr, der betales sammen med Bygningsgebyret paa Bygningsinspektørens Kontor, og hvis Størrelse nærmere vil være at bestemme, saafremt Byraadet ikke kan billige den fra enkelte Medlemmers Side fremkomne Tanke, at erholde Planer og Tilsyn uden Betaling.«

Byraadet tiltraadte Indstillingen, idet man anmodede Udvalget om at fremkomme med nærmere Forslag angaaende Gebyrets Størrelse.

Regulativet blev efter at være rentrykt under 21de Oktober indsendt til Justitsministeriets Approbation.

12<sup>12</sup> — 1904. Fra Udvalget for Alderdomsunderstøttelse forelaa følgende Skrivelse af 22de d. M.:

»Lov om Alderdomsunderstøttelse Nr. 69 af 9de April 1891 indeholder i § 2 c, saaledes som denne er bestemt ved Lov Nr. 91 af 23de Maj 1902 bl. a., at Adgang til Alderdomsunderstøttelse er betinget af, »at han i de sidste 10 Aar før Begæring om Alderdomsunderstøttelse fremsættes ikke har modtaget Fattighjælp« og bestemmes det senere: »For en Enkes eller fraskilt eller frasepareret Hustrus Vedkommende kan det ommeldte Tidsrum i Henseende til Virkningen af den Ægtefællen ydede Fattighjælp ligeledes forkortes, naar de kommunale Myndigheder i Opholds- og Forsørgelseskommunen ere enige herom.«

Udvalget er ikke ganske klar over, hvortil der sigtes med den Ægtefællen ydede Fattighjælp. Det forekommer nemlig Udvalget, at der derved kan være tænkt paa en Hjælp, der alene er kommen Manden men ikke Hustruen til gode. Manden kan f. Eks. have været optaget paa en Fattiganstalts Lemmeafdeling.

Imidlertid kan Bestemmelsen jo ogsaa forstaas saaledes, at der menes enhver Manden som *Hovedperson* ydet Hjælp, altsaa ligegyldigt om den er ydet ham personlig eller i Fællesskab med Hustruen eller alene til denne eller Børn. For at nævne Eksempler, at Manden er optaget paa Lemmeafdeling, medens Hustruen faar Huslejhjælp, at Ægtefællerne leve sammen og faar Hjælp til Husleje og Underhold. Skal Bestemmelsen forstaas efter den videste sidst anførte Fortolkning, er den af betydelig Vigtighed, idet en Hustru altsaa, selv om hun sammen med Manden faar Fattighjælp, der hindrer ham i at faa Alderdomsunderstøttelse, ikke ved Mandens Død af samme Grund vil være afskaaren fra at faa saadan Understøttelse, idet det efter Loven altsaa vil bero paa de kommunale Myndigheder, om de vil se bort derfra, og der vilde saaledes for Fattighjælpens Skyld ikke være noget til Hinder for, at Hustruen straks efter Mandens Død bevilgedes Alderdomsunderstøttelse.

Udvalget vil derfor tillade sig at forelægge Spørgsmaalet for det ærede Byraad, idet man, for det Tilfælde, at samme ikke mener at kunne tiltræde den for de fattige gunstigste Forstaaelse, vil tillade sig at henstille, at en Udtalelse fra Indenrigsministeriet maa blive indhentet.«

Idet Byraadet var enig med Udvalget om at forstaa Ordet »Ægtefælle« i den anførte videre Betydning, fandt man ikke Anledning til at forelægge Ministeriet Spørgsmaalet til Afgørelse.

3 — 1904. Efter Indstillinger fra Indkvarteringskommissionen, Kasseudvalget, den kommunale Valgbestyrelse, Kirkegaardsbestyrelsen og Politimesteren efterbevilgedes der forskellige Overskridelser paa de vedkommende Konti i Regnskabet for 1903.

22<sup>r</sup> — 1904. Byraadet godkendte en af Marselisborgudvalget med Provst *J. de Hemmer Gudme* oprettet Købekontrakt angaaende en Villaparcels Syd for Louisenhøj, stor 2686 □-Al. à 2 Kr., paa de sædvanlige Vilkaar, idet det dog tillodes Køberen at indrette to Lejligheder i Villaen paa Betingelse af, at den opføres som en 1 Etages Bygning.

149 — 1904. Fra Fabrikant *A. Thomsen*, der mod sædvanlig Afgift havde lejet en Arbejdsplads paa Bispe-toften for derpaa at udføre de ham overdragne Granitbetonarbejder til det ny Ting- og Arresthus, forelaa et Andragende om, at han fritoges for at svare Lejeafgift i Lighed med, hvad der var indrømmet Leverandøren af Jernbjælkerne til Bygningen, hvem Byraadet efter Indstilling af Byggeudvalget havde overladt en Plads til Oplægning af Jernbjælker udenfor selve Byggepladsen, da denne havde vist sig for indskrænket hertil.

Efter indhentet Erklæring fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse vedtog Byraadet ikke at kræve

nogen Leje af Pladsen, saa længe den benyttes til Udførelse af de ommeldte Arbejder til Ting- og Arresthuset.

184 — 1904. Efter at Byraadet i Mødet den 28de Januar d. A. havde eftergivet Restauratøren i »Vennelyst« 2000 Kr. af det løbende Aars Leje paa Betingelse af, at han efter dettes Udløb den 1ste September godtgjorde, at Aarets Omsætning ikke havde naaet 50,000 Kr., havde Restauratøren, idet han fremsendte Regnskabsekstrakt, hvorefter Omsætningen havde beløbet sig til ca. 30,000 Kr., andraget om, at der for indeværende Aar maatte bevilges ham en yderligere Nedsættelse i Lejen af 1200 Kr.

Efter Indstilling af Udvalget for Byens Forskønnelse vedtog Byraadet foruden endnu for et Aar at forlænge den for Aaret 1903—04 bevilgede Nedsættelse af Lejen yderligere at eftergive Andrageren 1000 Kr. af Afgiften for 1904—05 paa Vilkaar, at han godtgør, at hans Omsætning i nævnte Aar ikke overstiger 35,000 Kr., samt at han, saafremt Byraadet maatte fordre det, uanset Bestemmelserne i den gældende Lejekontrakt, fratræder Lejemaalet til 1ste September n. A. efter  $\frac{1}{4}$  Aars Opsigelse.

Andrageren erklærede senere, at han indgik paa denne Ordning.

(Se Mødet den 10de November.)

194 — 1904. Et Andragende fra Enkefru *Dresler* om Fjernelse af nogle Træer, der hindrede Adgangen for Lys og Luft til hendes Ejendom Nr. 2 i Fiskergyde, blev efter Indstilling af vedkommende Udvalg ikke bevilget.

198 — 1904. Efter Indstilling af Skoleudvalget vedtog Byraadet at anbefale en fra Skoledirektionen til Erklæring modtaget Ansøgning fra Lærerinde Frk. *Nors* om Afskedigelse med Pension.

Det tilføjes, at Skoledirektionen under 11te November meddelte, at Ministeriet under 7de s. M. havde bevilget Frk. *Nors* Afsked fra 1ste Januar 1905 med en aarlig Pension af 1199 Kr. 70 Øre.

202 — 1904. Efter derom foreliggende af Havneudvalget anbefalet Andragende meddelte Byraadet Havneingeniøren Tilladelse til at overtage Ledelsen af nogle Arbejder ved Grenaa Havn, væsentlig ved Hjælp af en paa Stedet værende tilsynsførende.

203 — 1904. Fra Havneudvalget var modtaget følgende Skrivelse af 27de d. M.:

»For at faa de paa Havnens Overslag for 1904—05 opførte Brolægningsarbejder og den i Forbindelse dermed staaende Sporvejsforlængelse udført, anmodede Havneudvalget under 31te Maj d. A. Statsbanedriften om, at Sporene langs Havnepakhusets Vestside og langs Vest-, Nord- og Østsiden af dets under Opførelse værende Tilbygning, i alt ca. 870 løb. Fod, maatte blive omlagte, saaledes at der kan brolægges om dem, og at det østlige af de to langs Pakhusets Vestside liggende Spor maatte blive forlænget ca. 225 Fod, begge Dele efter de tidligere fulgte Regler for Fordeling af Udgifterne.

Fra Direktøren for Baneafdelingen indløb derefter under 10de August Meddelelse om, at der ikke fra Statsbanernes Side havdes noget at indvende imod de omhandlede Arbejder, og at disse vilde kunne udføres, mod at Havnen afholder hele Udgiften ved Omlægningen og Halvdelen af Udgiften ved Forlængelsen af Sporene.

Havneudvalget har forment, at det første afviger fra tidligere fulgt Praksis, og at det sidste er i Strid med en imellem Statsbanedriften og Byraadet under 15de Juli og 30te Juni 1892 afsluttet og under 27de Juli s. A. af Indenrigsministeriet approberet Overenskomst. Efter at en med Havneudvalget i 1902 og 1903 ført Korrespondance angaaende Omlægning af forskellige Spor, for at der kunde brolægges, var afsluttet med en Erklæring af 12te Marts 1903 fra Generaldirektoratet om, at man kunde »indgaa paa Udvalgets

Forslag om, at Statsbanedriften og Kommunen afholder hver Halvdelen«, blev i 1903 Spor ved Trælasterbolværket og det sydvestlige Bolværk i Ny Havn om lagte efter disse Regler. Og ifølge den ovennævnte Overenskomst skal »Arbejdet ved Sporenes Lægning... udføres ved Statsbanedriftens Foranstaltning og paa dens Bekostning«, alene med Undtagelse af Jordarbejde m. m., der besørges og betales af Havnen.

Under 6te September foreslog man derfor Direktøren for Baneafdelingen, at Arbejderne skulde udføres overensstemmende med den gældende Overenskomst og den forrige Aar fastsatte Ordning, men modtog herpaa under 13de September det Svar, at da Overenskomsten »kun omfatter saadanne nye Spor, hvis Anlæg fastslaas ved særlig Overenskomst mellem Statsbanerne og Byraadet« kunde man ikke fravige det i Skrivelse af 10de August indtagne Standpunkt, hvorefter Havnen skal betale hele Udgiften ved Omlægningen og den halve Udgift ved det nye Spors Anlæg.

Ligesom der heri ingen Motivering findes af, hvorfor den tidligere Praksis ved Omlægning af Sporene agtes fraveget, maa Havneudvalget vedblivende formene, at Direktørens Standpunkt med Hensyn til Anlægget af nye Spor er i Strid med Overenskomsten, idet hans Fortolkning af denne ikke kan tiltrædes. Da den, for overhovedet at have nogen Betydning, ikke ret vel kan tænkes afhængig af en anden virkelig Overenskomst, maa man forstaa Bestemmelsen saaledes, at Havnen ved en Henvendelse til og eventuel Forhandling med Statsbanerne skal erholde disses Billigelse af Spor anlægget. Med Henblik paa tidligere Sporanlæg ved Havnen maa man antage, at Generaldirektoratet for Statsbanedriften ogsaa tidligere har delt denne Opfattelse.

I nærværende Tilfælde, hvor ganske den samme Fremgangsmaade er fulgt fra Havnens Side som ellers og som senest fulgtes i 1902 og 1903 ved Sporanlæg

ved Trælastbolværket og det sydvestlige Bolværk i Ny Havn, foreligger Statsbanernes Billigelse af Anlægget i Direktørens Skrivelse af 10de August. —

I Henhold til det foregaaende tillader Havneudvalget sig at indstille til Byraadet, at Sagen maa blive forelagt Ministeriet for offentlige Arbejder til Afgørelse, ikke alene af Hensyn til de ca. 3,800 Kr., hvorom det i Øjeblikket drejer sig, men paa Grund af Spørgsmaalets principielle Betydning for fremtidige Anlæg.«

Byraadet tiltraadte Udvalgets Indstilling, hvorefter der under 7de Oktober blev tilskrevet Ministeriet for offentlige Arbejder overensstemmende hermed.

Det tilføjes her, at Byraadet under 24de November modtog Kommunikation af Ministeriets Svarskrivelse af 21de s. M. saalydende:

»Under Henvisning til, at Generaldirektionen for Statsbanerne har stillet som Betingelse for en af Aarhus Byraad ønsket delvis Omlægning og Udvidelse af Havneporene i Aarhus, at Havnen afholder hele Udgiften ved Omlægningen og Halvdelen af Udgiften ved Forlængelsen af Sporene, har Byraadet i det med Hr. Amtmandens paategnede Erklæring af 10de f. M. hertil indsendte Andragende anholdt om, at Forholdet i Overensstemmelse med, hvad der tidligere i lignende Tilfælde har fundet Sted, maa blive ordnet saaledes, at Statsbanerne afholde Halvdelen af Udgifterne ved Sporenes Omlægning og samtlige de med Forlængelsen af Sporene forbundne Omkostninger.

Efter at man i denne Anledning har indhentet en Erklæring fra Generaldirektionen for Statsbanerne, skal man til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse tjenstlig meddele, at Ministeriet ikke skønner, at Statsbanernes Interesse i den omhandlede Foranstaltning er saa betydelig, at der for Staten kan være Grund til at yde noget større Bidrag end det af oftnævnte General-

direktion tilbødte, og at man derfor ikke har set sig i Stand til at imødekomme Andragendet.»

Denne Skrivelse forelaa til Efterretning i Mødet den 1ste December.

## Mødet den 6te Oktober 1904.

432 — 1898. Efter Indstilling af Udvalget for Alderdomsunderstøttelsen blev Haveanlægget ved »De gamles Hjem« overdraget Gartner *L. Diedrichsen* som den ved den foretagne Licitation lavest bydende for 550 Kr.

3 — 1904. Efter Indstilling af Marselisborgudvalget meddeltes der Efterbevilling paa nogle forefundne Overskridelser paa Konto II. B. 1. i Regnskabet for 1903.

12 <sup>12</sup> — 1904. I Anledning af et fra Amtet til Erklæring modtaget Andragende, hvori en fhv. Husejer besværede sig over, at Byraadet havde nægtet ham Alderdomsunderstøttelse, vedtog man at henholde sig til en af Udvalget afgivet Erklæring, hvorefter Andrageren som Ejer af en 4 pCt. Rente bærende 1ste Prioritets Obligation, stor 2400 Kr., ikke for Tiden kunde anses for trængende til Understøttelse.

14 <sup>5</sup> — 1904. Fra Markudvalget forelaa i forrige Møde en Henstilling om, hvor vidt to Lodder af Borgmesterjorden, der ikke havde kunnet udlejes underhaanden, skulde udbydes til Leje ved Auktion, idet Udvalget henlede Opmærksomheden paa, at Afgravningen til Godsbanegaardens Anlæg formentlig var planlagt paa det Areal, som Lodderne indtog. — Det vedtoges at udsætte Sagen og nærmere undersøge den i sin Tid med Statsbanerne trufne Ordning angaaende Afstaaelse af Jord til en ny Godsbanegaard.

Da det nu var oplyst, at de Arealer, paa hvilke Stats-